

Prof. dr hab. Edward Nowak

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Katedra Rachunku Kosztów, Rachunkowości Zarządczej i Controllingu

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Remigiusza Tunowskiego

pt. „Wpływ wykorzystania systemów Business Intelligence na kondycję finansową banków komercyjnych w Polsce”

Recenzja niniejsza została sporządzona na zlecenie Dziekana Wydziału Nauk Ekonomicznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie prof. SGGW dr hab. Jarosława Gołębiowskiego pismem z dnia 18.12.2018 r. Recenzowana rozprawa została wykonana pod kierunkiem naukowym dr hab. Jacka Jaworskiego, profesora Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku.

Banki komercyjne są kluczowym segmentem sektora finansowego we współczesnej gospodarce, gdyż ich funkcjonowanie wpływa na sprawność obrotu pieniężnego oraz finansowanie działalności jednostek gospodarczych. Dlatego kondycja finansowa poszczególnych banków ma podstawowe znaczenie nie tylko dla zachowania stabilności sektora bankowego, ale także innych jednostek i całej gospodarki kraju. Jednym z ważniejszych czynników zapewnienia stabilności działania banków jest wykorzystanie odpowiednich instrumentów zarządzania.

Do nowoczesnych instrumentów zarządzania jednostkami gospodarczymi należy zaliczyć systemy informatyczne klasy Business Intelligence. Ważną zaletą tych systemów jest integracja informacji pochodzących z rozproszonych źródeł w jeden wewnętrznie spójny portal informacyjny. System ten jest szczególnie przydatny w zarządzaniu bankiem komercyjnym, które opiera się na wykorzystaniu informacji o szerokim zakresie i zróżnicowanym charakterze. Bez wykorzystania takiego systemu postęp w skutecznym zarządzaniu bankiem komercyjnym jest wręcz niemożliwy.

Systemy informatyczne klasy Business Intelligence są stosunkowo złożone a ich stworzenie i funkcjonowanie wymaga ponoszenia pewnych nakładów. Dlatego ważne jest, aby wykorzystanie tych systemów w praktyce działalności banków komercyjnych było efektywne. Jednym z podstawowych kryteriów oceny tej efektywności może być sytuacja finansowa rozpatrywanych banków. Należy bowiem oczekiwać, aby systemy informatyczne stosowane w bankach komercyjnych dla informacyjnego wspomaganie procesu zarządzania przyczyniły się do poprawy ich sytuacji finansowej.

Problematyce wykorzystania systemów klasy Business Intelligence w zarządzaniu bankami komercyjnymi w Polsce jest poświęcona recenzowana rozprawa. Zagadnienie to zostało ukazane w powiązaniu z sytuacją finansową polskich banków analizowanego sektora. Podjęcie badań nad wpływem wykorzystania systemów Business Intelligence na kondycję finansową banków komercyjnych w Polsce należy powitać z uznaniem, gdyż dotychczas nie były one prowadzone w sektorze bankowym w naszym kraju.

Rozprawa doktorska mgr Remigiusza Tunowskiego wypełnia zauważalną lukę teorio-poznawczą oraz praktyczno-empiryczną w literaturze z zakresu finansów poświęconej funkcjonowaniu banków komercyjnych. Jest to bowiem zagadnienie bardzo ważne nie tylko z naukowego, ale także praktycznego punktu widzenia. Ponadto jest to problematyka wciąż aktualna w warunkach poszukiwania i doskonalenia istniejących instrumentów zarządzania bankami komercyjnymi.

Problem badawczy określony przez mgr Remigiusza Tunowskiego w pełni odpowiada randze ocenianej pracy jako rozprawy doktorskiej. Główny jej celem jest rozpoznanie wpływu wykorzystania systemów klasy Business Intelligence na kondycję finansową banków komercyjnych. Cel ten został skonkretyzowany przez trzy cele o charakterze szczegółowym. Na potrzeby realizacji poszczególnych celów zostały sformułowane odpowiednie hipotezy badawcze.

Osiągnięciu założonych celów rozprawy oraz wykazaniu prawdziwości przyjętych hipotez badawczych została podporządkowana zawartość pracy oraz jej układ. Rozprawa doktorska składa się z czterech zasadniczych rozdziałów, które zostały poprzedzone wstępem a uwieńczone podsumowaniem i wnioskami. Na końcu została zamieszczona bibliografia wykorzystana w pracy oraz wykazy tabel i

rysunków, a ponadto aneks. Praca zawiera więc wszystkie elementy wymagane dla rozpraw doktorskich, dlatego pod względem formalnym jej zawartość należy ocenić pozytywnie. Struktura pracy jest również prawidłowa a kolejność poszczególnych rozdziałów i podrozdziałów jest zgodna z logicznym następstwem omawianych zagadnień.

We wprowadzeniu Autor przedstawił uzasadnienie wyboru tematu, cele i hipotezy badawcze oraz zastosowane metody badań naukowych. Ustalenia w tym zakresie stanowią odpowiedni punkt wyjścia dla przeprowadzania rozważań w kolejnych rozdziałach. W rozdziale drugim została ukazana specyfika funkcjonowania banków komercyjnych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem źródeł informacji, metod oceny i uwarunkowań ich sytuacji finansowej. Trzeci rozdział rozprawy przedstawia charakterystykę systemów klasy Business Intelligence, ich architekturę i funkcjonalność oraz zastosowania we wspomaganiu działalności banków. W rozdziale czwartym zostały zaprezentowane wyniki badań empirycznych z zastosowaniem modeli panelowych, dotyczących identyfikacji i pomiaru wpływu systemów Business Intelligence na kondycję banków komercyjnych w określonej próbie badawczej. Ostatni rozdział rozprawy jest prezentacją studiów przypadków ukazujących wpływ wykorzystania systemów klasy BI na kondycję finansową wybranych banków komercyjnych.

Z analizy zawartości poszczególnych rozdziałów wynika, że w rozprawie doktorskiej zostało zaprezentowane usystematyzowane podejście badawcze do problematyki określania wpływu wykorzystania systemów Business Intelligence na sytuację finansową banków komercyjnych. Autor przedstawił kompleksowe i spójne opracowanie naukowe, zawierające uwarunkowania, zasady i sposoby badania z wykorzystaniem metod ekonometrycznych. Ważne jest, że zaprezentowane rozważania są istotnym postępem w stosunku do tych opisanych w literaturze, które mają w dużym stopniu fragmentaryczny charakter.

Przedstawiony w rozprawie doktorskiej sposób określania wpływu wykorzystania systemów Business Intelligence na kondycję finansową banków komercyjnych jest poprawny pod względem merytorycznym. Opiera się on na określonych założeniach, wykorzystuje istniejące koncepcje teoretyczne oraz podaje

konkretne metody postępowania. Są to nie tylko metody znane z literatury, ale także będące własnymi propozycjami Autora rozprawy. Taką autorską propozycją jest metoda porównawczej analizy wskaźnikowej oparta na studiach przypadków. W tym zakresie ciekawa jest konstrukcja syntetycznego wskaźnika wpływu Business Intelligence na potrzeby oceny wpływu wykorzystania systemu BI na kondycję finansową banków.

Modelowe ujęcie określania wpływu wykorzystania systemu Business Intelligence przedstawione w rozprawie uwzględnia specyfikę i uwarunkowania funkcjonowania banków komercyjnych w Polsce. Dzięki temu zaprezentowane rozważania teoretyczne i rozwiązania metodyczne odznaczają się racjonalnością i użytecznością dla kierownictwa i kadry menedżerskiej oraz interesariuszy banków. Jest to bardzo ważne w przypadku rozpraw doktorskich z zakresu finansów dotyczących banków, które są dyscypliną praktyczną.

Potwierdzeniem aplikacyjnych walorów koncepcji teoretycznych i rozwiązań metodycznych przedstawionych w rozprawie są wyniki dwóch przeprowadzonych przez Autora badań empirycznych. Pierwsze z nich zostało dokonane na próbie badawczej 18 polskich banków komercyjnych w latach 2001-2007 oraz 2010-2016. Drugie natomiast badanie miało charakter studiów przypadków, w których rozpatrywano dwa wybrane banki: Bank BPH oraz Bank BZ WBK. Badania te posłużyły do zweryfikowania sformułowanych hipotez badawczych. Uzyskane przez Autora wyniki analizy danych empirycznych mają także duże walory poznawcze.

Niezależnie od jednoznacznie pozytywnej, ogólnej oceny rozprawy doktorskiej mgr Remigiusza Tunowskiego mam kilka uwag o charakterze szczegółowym. Oto one:

1. Autor używa w rozprawie zamiennie określeń „kondycja finansowa” i „sytuacja finansowa”, pisząc jednocześnie we wprowadzeniu, że kondycję finansową utożsamia z sytuacją finansową (s. 9). Takie podejście nie jest powszechne w literaturze z zakresu finansów.
2. Ze sformułowania celu szczegółowego C3 można wywnioskować, że metoda zaproponowana przez Autora w rozprawie może być stosowana tylko do

badania w przykładowych bankach. Moim zdaniem metoda powinna mieć bardziej uniwersalny charakter.

3. Na schemacie przedstawionym na rysunku 1 jest wskazany Bnak BHP. Co to jest za bank?
4. Dyskusyjne jest zaliczenie potencjalnych inwestorów i wierzycieli (s. 44) do wewnętrznych użytkowników informacji pochodzących ze sprawozdań finansowych.
5. Stwierdzenie na str. 46, że po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej banki, których papiery wartościowe znajdują się w obrocie publicznym zostały objęte obowiązkiem sporządzania sprawozdania finansowego według MSR/MSSF jest nieprecyzyjne. Obowiązek taki nie dotyczy wszystkich banków.
6. W przedsiębiorstwach składniki aktywów są uporządkowane w bilansie od najmniej płynnych do najbardziej płynnych. Tymczasem w pracy na str. 48 jest napisane odwrotnie.
7. Autor traktuje bilans, rachunek zysków i strat, rachunek przepływów pieniężnych, zestawienie zmian w kapitale własnym oraz informację dodatkową jako odrębne sprawozdania finansowe. Tymczasem są to elementy sprawozdania finansowego, którego zakres określa w Polsce Ustawa o rachunkowości.

Przedstawione uwagi dotyczą kwestii mniej istotnych i nie pomniejszają wysokiej, ogólnej oceny rozprawy doktorskiej mgr Remigiusza Tunowskiego.

Dokonując syntetycznej oceny rozprawy doktorskiej mgr Remigiusza Tunowskiego pragnę podkreślić, że dotyczy ona ważnej problematyki finansów banków komercyjnych. Doktorant wykazał się dobrą znajomością problematyki stanowiącej przedmiot rozważań w rozprawie, jaką jest wpływ wykorzystania systemów Business Intelligence na kondycję finansową banków. Na pozytywną ocenę zasługuje wykazana umiejętność formułowania problemów badawczych, wskazywania sposobów rozwiązywania określonych problemów, proponowania metodyki badań oraz przeprowadzania badań empirycznych. Ważna jest także wykazana przez Autora

umiejętność dokonywania krytycznej analizy literatury i aktów normatywnych oraz formułowania własnych ocen i wniosków.

W podsumowaniu recenzji wyrażam przekonanie, że praca mgr Remigiusza Tunowskiego pt. „Wpływ wykorzystania systemów Business Intelligence na kondycję finansową banków komercyjnych w Polsce” w pełni odpowiada ustawowym wymogom określonym dla rozpraw doktorskich. Praca ta stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, a jej Autor wykazał ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie finansów oraz umiejętność do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

E. Nowak

Wrocław, 11.01.2019 r.